

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU

Bratislavský
samosprávny
kraj

PRVÁ STAVEBNÁ SPORITEĽŇA

2016

Ocenenie za príkladnú obnovu 2016

ACADEMIA ISTROPOLITANA NOVA

v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom
a s podporou Prvej stavebnej sporiteľne, a. s.

©AINova 2016

Foto:

H. Bakaljarová; J. Dvořák; M. Havel; B. Hochel; Z. Kierulfová;
M. Marenčin; M. Škrovina; P. Velický; fotoarchív AINovy; foto-
archív ArTUR; fotoarchív rodiny Bilkovičovej; fotoarchív Čierne
diery; fotoarchív PSS, a. s.; fotoarchív obce Suchohrad; fotoar-
chív Včelco, s. r. o.; Wizzard/Wikimedia

Layout:

H. Bakaljarová

Tlač:

TYPOCON s.r.o.

ACADEMIA ISTROPOLITANA NOVA

Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva

Prostredná 47/A

900 21 Svätý Jur

Tel.: +421 2 4497 0453

E-mail: ainova@ainova.sk

www.ainova.sk

ACADEMIA ISTROPOLITANA NOVA

Academia Istropolitana Nova (AINova) je nezisková organizácia založená v roku 1996. *Poslaním AINovy* je poskytovať vzdelávanie a konzultácie vedúce k rozvoju osobných a inštitucionálnych kapacít v oblasti európskych záležitostí a regionálneho a miestneho rozvoja. Inštitúcia presadzuje spoluprácu v rámci Európy s dôrazom na zachovanie a rozvoj jej kultúrneho dedičstva.

PARTNERI PRE DEDIČSTVO

Jednou z odborných tém, ktorým sa inštitúcia venuje od svojho založenia je aj ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva. Okrem medzinárodných projektov realizuje inštitúcia aj projekty zamerané na región, v ktorom sídli.

Odborný tím inštitúcie je často konfrontovaný s reálnymi potrebami a praktickými otázkami zo strany obyvateľov i samospráv, v oblasti údržby a obnovy tradičnej architektúry a starostlivosti o kultúrnu krajinu regiónu.

Najmä podnety týkajúce sa potreby asistencie pri obnove tradičnej architektúry, no i hľadanie možností, ako zmierniť degradáciu vinohradníckej krajiny na úkor intenzívne sa rozvíjajúcej zástavby, boli východiskom pri definovaní obsahu projektu Partneri pre dedičstvo.

Poslaním projektu je zvyšovanie povedomia verejnosti o dôležitosti zachovania kultúrnej krajiny a o jej potenciály pre ďalší rozvoj regiónu. Prostredníctvom cieleného šírenia informácií, odborných školení, technickej asistencie a aplikovaného výskumu chceme hľadať porozumenie a partnerov pre ochranu a rozvoj kultúrnych a prírodných hodnôt nášho regiónu.

Projekt dlhodobu podporuje Prvá stavebná sporiteľňa a Rakúske kultúrne fórum. V rokoch 2009-2012 bol projekt podporený aj Nadáciou Tatra banky.

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU

Jednou z úspešných aktivít projektu Partneri pre dedičstvo je súťaž o príkladne obnovenú tradičnú architektúru. V rokoch 2010 až 2012 prebiehala súťaž v rámci Malokarpatského regiónu.

Od roku 2013, teda aj tento siedmy ročník, realizuje AINova súťaž v celom Bratislavskom kraji v spolupráci s Bratislavským

samosprávnym krajom, predovšetkým s oddelením kultúry Úradu BSK.

Cieľom súťaže je popularizácia témy obnovy tradičnej architektúry a tiež poukázanie na skutočnosť, že kvalita prostredia, v ktorom žijeme a starostlivosť oň je záležitosťou celej spoločnosti. Každý majiteľ objektu spoluvytvára vzhľad mestečiek a obcí v regióne a prispieva svojím dielom k jeho celkovému obrazu. Či už stavbou nového domu alebo obnovou existujúcej tradičnej stavby, vždy spoluvytvára aj prostredie pre ostatných.

Každý z príkladov obnovy predstavených v tejto publikácii je jedinečný a pri realizácii stavebných prác bolo potrebné použiť rozdielne, na mieru šité riešenia. Uvedené projekty chcú dať podnet na zamyslenie, poskytnúť kreatívne nápady ďalším stavebníkom, a tiež oceniť snahu o zachovanie, obnovu a využívanie pre región typického, nie vždy pamiatkovo chráneného stavebného fondu.

Okrem ocenení, ktoré udelí odborná porota, je v internetovom hlasovaní učený víťaz Ocenenia verejnosti. Víťazné objekty v oboch kategóriách dostanú pamätnú plaketu a diplomy, ktoré si prevezmú majitelia objektov pri príležitosti slávnostného vyhodnotenia súťaže. Ručne maľovaná keramická plaketa vyrobená v keramických dielňach v Modre - prvé roky v *Slovenskej ľudovej majolike* a tento rok prvýkrát v dielni *modranska*, je symbolom udržiavania tradičnej kultúry typickej pre región.

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2016

Dom v Budmericiach

Roľnícko–remeselnícky dom v Budmericiach je vzácnym príkladom zachovaného tradičného vidieckeho sídla typického pre tento región. Je jedným z mála, ktoré sa v takejto podobe do dnešných dní na území Bratislavskej župy zachovali. Súčasní majitelia ho v zlom stavebno-technickom stave kúpili v roku 1972 a v nasledujúcom období ho citlivo obnovili. Na základe jeho pamiatkových hodnôt a kvalitnej obnovy bol v roku 1975 zapísaný do štátneho zoznamu pamiatok ako objekt ľudovej architektúry.

Dom si zachoval svoju autentickú podobu najmä preto, že jeho posledný majiteľ padol v I. svetovej vojne a vdova, ktorá v dome žila, nemala prostriedky na jeho modernizáciu. Pravdepodobne jedinou väčšou investíciou bolo nahradenie slamenej strešnej krytiny po požiari za keramickú.

Strešná krytina, ktorá bola použitá pri obnove strechy začiatkom 70-tych rokov už dosluhovala, čo bolo spôsobené nielen jej vekom, ale aj jej nižšou kvalitou. Bolo ju nutné vymeniť za novú. Na streche dostala miesto pálená škridla tradičného typu – tzv. bobrovka, ktorá má oblúkové ukončenie spodnej strany. Tento typ krytiny najlepšie vyhovoval požiadavkám pamiatkovej ochrany i zachovaniu autentického výrazu domu.

Hrebenáče, ktoré zakrývajú vrchol a nárožia strechy sú osadené do malty. Tento spôsob spájania exponovaných častí keramickej strešnej krytiny sa v minulosti bežne používal. V súčasnosti je ho možné ešte zriedkavo vidieť pri obnove pamiatkovo chránených objektov. V úžľabiach strechy, okolo komínov a vikiera bolo urobené nové oplechovanie, ktoré chráni krov pred zatekaním dažďovej vody.

Pokrytie strechy bolo vzhľadom na jej veľkú plochu realizované v dvoch etapách. Ako prvá bola novou škridlou pokrytá najstaršia časť domu, teda uličné a nadväzujúce dvorové krídlo. V druhej etape bola pokrytá zadná časť dvorového krídla, ktorej základ tvorí bývalá pekáreň, pristavaná údajne počas obdobia druhej svetovej vojny.

Konštrukcia krovu ostala zachovaná. Cieľom obnovy bolo aj preniesť autentickú nerovnosť krovu na strešný plášť. Strecha na dome je takto mierne zvlnená, čo sa nezainteresovanému okoloidúcemu môže javiť ako statická porucha či zle odvedená práca. Opak je však pravdou, obnoviť strechu i s jej pôvodným nerovným vzhľadom bol od začiatku zámer a aj podmienka metodika pamiatkovej starostlivosti.

Roľnícko-remeselnícky dom už v roku 2011 získal Ocenenie za príkladnú obnovu. Vtedy bol ešte pod starou strechou. Obnova strechy je vzhľadom na svoj rozsah i výsledný výraz, významnou etapou starostlivosti o objekt. Tradičný typ pálenej keramickej škridly – bobrovky a do malty ukladané hrebenáče, vytvorili primeranú podobu strechy, ktorá pamiatkové hodnoty domu dôstojne dopĺňa.

Je možné povedať, že obnova strechy zavŕšila snahu majiteľa, dom primerane a s citom zachovať. Toto motivovalo projektový tím Ocenenia, i na základe konzultácií s odborníkmi, nominovať dom na ocenenie znovu.

Vlastník objektu: rodina Dvořáková

Stavebná realizácia: MAX TRADE SK, s- r. o.

Odborná a metodická spolupráca: PhDr. Peter Jurkovič, PhDr. Karol Prášek, KPÚ Bratislava

Realizácia obnovy: 2013 - 2014

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2016

Ekocentrum ArTUR v Hrubom Šúre

Občianske združenie ArTUR, ktoré sa dlhodobo venuje udržateľnému staviteľstvu, obnove a bývaniu, kúpilo v r. 2012 s pomocou verejnej zbierky a sponzorov starú ľudovú školu v Hrubom Šúre za účelom jej záchrany, obnovy, a tiež jej ďalšieho využitia na vzdelávacie aktivity. Murovaný objekt bývalej školy v čase kúpy už niekoľko rokov chátral a bol odsúdený na zánik.

Zámerom OZ ArTUR bolo budovu komplexne obnoviť do nízko-energetického štandardu s použitím ekologických materiálov a s využitím alternatívnych zdrojov energie. Súčasne však chceli v čo najväčšej miere zachovať pôvodný charakter stavby.

Všetko, čo bolo na budove funkčné a použiteľné, ostalo zachované: steny, drevené podlahy, pôvodný krov, keramická krytina, ktorá bola po zateplení krovu opätovne uložená, aj pôvodné okná, ktoré boli zrenovované. Riešená bola sanácia vlhkosti, v objekte bola urobená nová elektroinštalácia a realizované hygienické zariadenia. Pokiaľ bolo možné, obnova rešpektovala pôvodnú dispozíciu objektu.

Fasáda bola odborne obnovená tradičnými materiálmi a technológiami, za použitia horúcej malty z nehaseného vápna. Z uličnej strany boli múry zateplené rôznymi materiálmi - tieto sú na stenách v interiéri prezentované presklenými „okienkami“ s pohľadom na skladbu použitých materiálov. Dvorová fasáda bola izolovaná zvonka ekologickými materiálmi.

V obnovených interiéroch nájdeme zaujímavé dekoratívne hlinené aj vápenné omietky. Ponechané bolo aj pódium, kde sa v minulosti hrávali amatérske divadelné predstavenia a premietali filmy. Tento priestor bude slúžiť okrem iného ako špecializovaná knižnica zameraná na udržateľné staviteľstvo s využitím prírodných materiálov.

V podkroví boli po zateplení umiestnené ubytovacie priestory Ekocentra pre účastníkov školení. V dvorovej časti bola

zrealizovaná prístavba kuchyne z prefabrikovaných slamených panelov v pasívnom štandarde, s vegetačnou strechou a schodmi do podkrovia. Odborné práce sa realizovali v partnerstve s firmou Obnova, s.r.o., a súbežne tiež formou vzdelávacích kurzov.

Ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov je demonštrovaná na dobrom zateplení, vykurovaní akumuláčnými pecami, na príprave teplej vody solárnym ohrevom, výmene vzduchu s rekuperáciou tepla, ako aj na čistení znečistenej vody v bezodtokovej koreňovej čističke.

Celá budova je vlastne ukážkou toho, ako je možné pristupovať k obnove tak, aby sa zachovala autenticita stavby a aké materiály a techniky sa dajú použiť pri rekonštrukcii domov. Na obnove počas dvoch rokov pomáhalo okolo tristo dobrovoľníkov a sponzorsky a materiálom prispeli jednotlivci a mnohé firmy. Podrobnejšie informácie o postupe obnovy sú dostupné na internetovej stránke združenia.

Budova Ekocentra ArTUR v súčasnosti slúži ako vzdelávacie a osvetové centrum v oblasti prírodného staviteľstva, v jej priestoroch sa organizujú kurzy, semináre a konferencie, ako aj náučné dni pre žiakov okolitých škôl.

Vlastník objektu : Občianske združenie ArTUR

Autor projektu: Ing. arch. Zuzana Kierulfová a kolektív združenia ArTUR

Stavebná realizácia: hlavný realizátor a fasáda: Obnova, s. r. o.;

Vnútorne omietky: Arterre, s. r. o.; hlinár Stano Prorok;

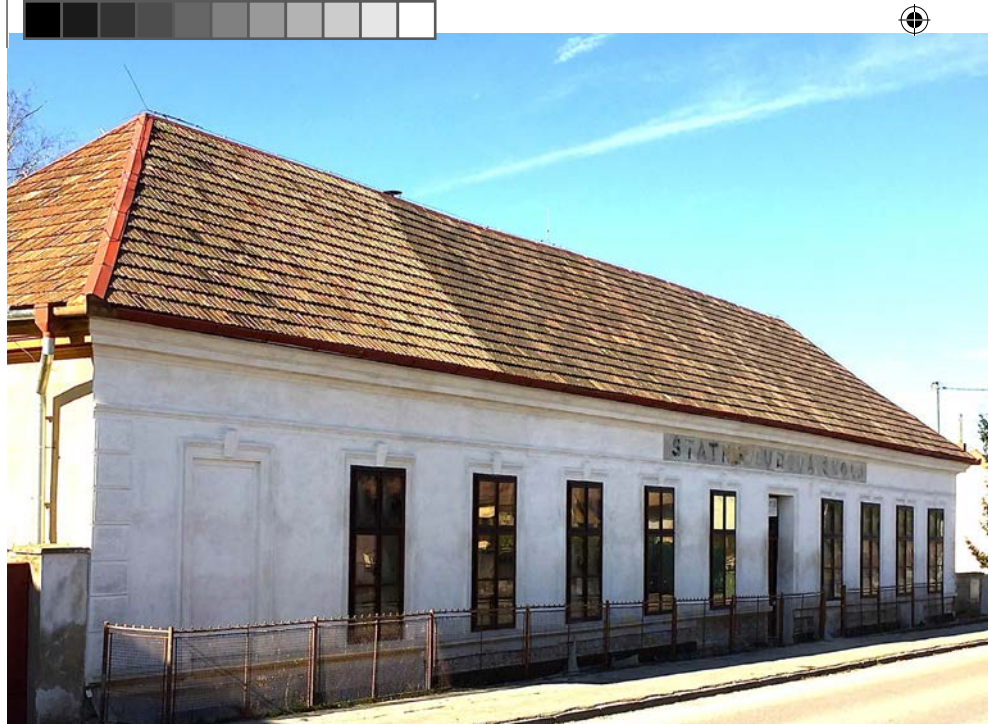
Práce s drevom: Ekodrevo, s. r. o.; okná: Kami-Term, s. r. o.;

Krov: AGESAM, s. r. o.

Ostatné remeselné práce: remeselníci združenia ArTUR

Realizácia obnovy: 2012 - 2015/pokračuje aj v súčasnosti

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2016

Modrý dom v Lozorne

Rodina Svitekvcov kúpila tradičný dedinský dom v Lozorne v roku 1993, so zámerom získať priestor na trávenie víkendov nie príliš ďaleko od svojho bydliska v Bratislave. Objekt s typickou dlhou dispozíciou pozostával z dvoch bytových jednotiek, bol postavený v roku 1852, rekonštruovaný v roku 1909 a v čase kúpy bol už vo veľmi zlom stave, s vlhkými, plesnivými stenami i podlahami.

Noví majitelia sa takmer hneď po kúpe domu pustili do jeho obnovy, ktorá trvala dva roky. Ako praktizujúci stavební inžinieri realizovali obnovu z veľkej časti vlastnými silami, iba na niektoré špecializované práce si prizvali odborníkov.

Múry domu, pozostávajúce najmä z nepálených tehál, boli odizolované tzv. klinovaním. Spôsob klinovania spočíva v postupnom vyberaní pôvodného muriva, vkladáním bitúmenovej izolácie a jeho spätným zamurovaním. Taktiež boli úplne odstránené staré podlahy, zrealizovala sa izolácia a nové drevené podlahy. Počas obnovy bola čiastočne zmenená dispozícia oboch pôvodných bytových jednotiek: v prednej časti domu bola odstránená stena komory a spojením so susednou izbou vznikla priestrannejšia obývačka. Priestor zadného bytu tiež prešiel zmenami: na mieste kuchyne vznikla kúpeľňa a vybúraním priečky oddeľujúcej komoru od zvonka prístupnej hospodárskej miestnosti vznikla súčasná spálňa.

Pôvodné trámy v obývacích priestoroch boli vyčistené, počas týchto prác sa našiel trám s vyrytým rokom 1852, čo je pravdepodobne rok výstavby domu. Tento trám bol najdený v zadnej časti domu a je umiestnený v drevennej kôlni. V prednej časti domu je doposiaľ zabudovaný drevený trám s uvedeným rokom prvej prestavby domu - 1909.

V dome bolo zrealizované ústredné kúrenie na plyn a ako doplnkové kúrenie slúži hlavne v jarných a jesenných mesiacoch kozub. Kotel ÚK je umiestnený v kúpeľni. V zadnej časti celého traktu bola zachovaná a obnovená drevená kôlna, ktorá

je využívaná na uskladnenie náradia a sezónneho záhradného nábytku. Pod komorou, ktorá je prístupná iba zvonku, sa nachádza malá pivnica, využívaná na uskladnenie ovocia a zeleniny. Krov domu je pôvodný, v prednej časti ešte s drevenými klinmi. Pri obnove bol krov očistený a napustený ochranným prostriedkom proti plesni a hnilobe. Betónová strešná krytina z povojnového obdobia bola iba očistená a položená nanovo.

Stolárskych prác pri obnove domu sa zhostil rodinný známy, pre ktorého stolárčina bola koníčkom a vďaka stolárskej dielni po otcovi mal k dispozícii aj potrebné strojové vybavenie. Dvojité, tzv. kastlové okná boli očistené, napustené fermežou a nanovo natreté, iba zničené vonkajšie okenné krídla boli vymenené za nové kópie. Zachované ostali takmer všetky pôvodné okenné krídla a rámy, pre túto oblasť s typickými vnútri vsadenými mrežami. Okná majú pôvodné kovania. Podobný postup bol zvolený aj pri dverách - v prednej časti boli zachované a obnovené tie pôvodné a pre novovzniknuté izby boli vyrobené nové dvere podľa pôvodnej predlohy.

Noví vlastníci mali snahu čo najviac zachovať hlavne vonkajší ráz domu a aj preto sa rozhodli obnoviť fasádu domu, okná a dvere do pôvodných habánskych farieb. V obci je chalupa známa pod názvom "Modrý dom". Na priečeli domu ostali zachované iniciály WL, odkazujúce na majiteľa domu Walenta Lenharta, ktorý ho obnovil v roku 1909.

V súčasnosti chalupu využíva najmä mladšia generácia rodiny, ktorá si počas detstva k domu vytvorila silné citové puto.

Vlastník objektu: Ing. Jozef Svitek a Ing. Janka Sviteková

Autori projektu obnovy: Ing. Jozef Svitek/Ing. Janka Sviteková

Stolárske práce: Ernest Prizbul, Viničné

Realizácia obnovy: 1993 -1994

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2016

Rodinný dom v Šenkviach

Starý vinohradnícky domček kúpili súčasní majitelia v roku 2009. Vtedy to bol už približne 6 rokov neobývaný a prakticky neobývateľný objekt so zanedbaným pozemkom. Hľadali práve taký dom s tradičnou architektúrou a v pôvodnom stave, ktorý by obsahoval čo možno najmenej modernizačných zásahov, ako sú zmeny fasády či dokonca štruktúry domu, plastové okná, plávajúce podlahy a podobne.

Dom pozostáva zo staršej časti postavenej v roku 1926, ktorú predstavuje sled priechodných izieb – predpokladá sa, že tri z nich boli obytné. Ďalej bola miestnosť, ktorá zrejme slúžila ako pitvor a kuchyňa. Novšia časť bola postavená v roku 1974 za staršou časťou ako rozmerná kuchyňa a kotolňa, pričom počas tejto dostavby umiestnili bývalí majitelia v staršej časti domu záchod, kúpeľňu a komoru. Pod kuchyňou vtedy na veľké potešenie súčasných vlastníkov vybudovali veľkú pivnicu, ktorá momentálne zažíva pokusy o vlastnú výrobu cidru a ríbezľového vína. Popri dome je vystavaný malebný gánok, typický pre túto oblasť.

Práce na dome predstavovali kompletnú rekonštrukciu „od gruntu“. Na mieste zostali iba steny, ktorých statiku však bolo tiež treba riešiť. Steny zväčša z nepálenej tehly, v novšej časti z pálenej tehly, bolo treba podrezať, odizolovať, obíť na tehlu zvnútra aj zvonka a nechať na rok preschnúť, keďže boli vlhké a plesnivé.

Zásadne sa riešili podpodlahové vrstvy a izolácia, vrchné podlahy v podobe drevených paluboviek a ručne vyrobených dlaždíc, vložili sa drevené okná, strhli palachové stropy a odhalili drevené stropy.

Poškodené trámy boli nahradené novými a strešná krytina bola vymenená za novú v podobe tradičnej bobrovky. Nanovo boli postavené komíny a kachle, riešili sa vnútorné prvky z pôvodných materiálov a napokon sa sprístupnilo podkrovie na bývanie.

Starú časť domu majitelia zariadili zreštaurovanými kusmi nábytku nájdenými v zúboženom stave najmä v stodole. Novšej časti domu viac „priznali vek“ a je kombináciou vlastných nápadov v duchu starého domu a potrieb modernej kuchyne. Podkrovie tvorí veľký otvorený priestor s pieckou, jeho ráz sa ešte dotvára, ale už teraz je veľmi atraktívnym a obľúbeným miestom využívaným na ubytovanie návšteví, ako sklad hobby vecí alebo len na relax pri knihe či filme a horiacom ohni.

Obnova obnášala mnoho ďalších prác v rámci domu i mimo neho: obnovu pivnice; obnovu viac ako 25 m hlbkej studne; obnovu stodoly, ktorú majitelia ako jediný z hospodárskych objektov na pozemku zachovali, či samotnej záhrady so starými stromami.

Obnova začala v lete roku 2009 a trvá doteraz, zásadné práce však prebehli počas prvých troch rokov, v decembri roku 2011 sa majitelia do domu finálne presťahovali.

Vlastník objektu: Radovan a Barbora Geistovci

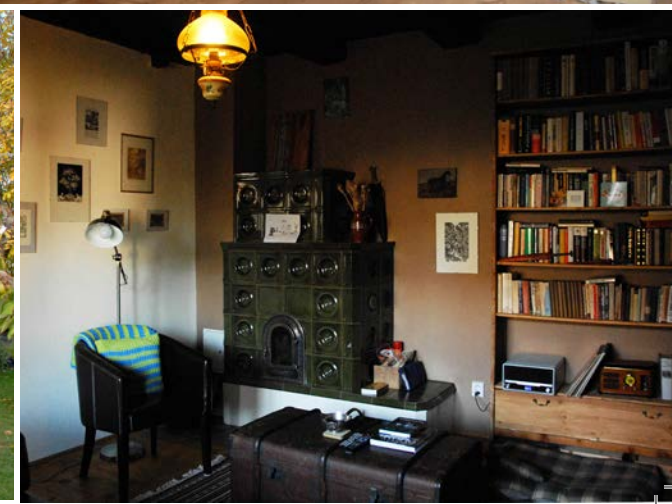
Autori projektu: Radovan a Barbora Geistovci

Dodávateľia/stavebná realizácia: SANAK, s.r.o.; SARPO, a.s.; StrechoStav, s.r.o.; Marián Greguška

Drevené interiérové prvky: MaximDesign, s.r.o.

Realizácia obnovy: 2009 - 2011/prebieha postupne ďalej

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2016

Vinohradnícky dom vo Svätom Jure

Obnovená budova je renesančný objekt z doby okolo r.1600, upravovaný v 18., 19. aj 20. storočí. Patrí k najstarším domom ulice, a preto jeho obnove bola venovaná veľká pozornosť. Typologicky je to prízemný vinohradnícky dom v radovej zástavbe ulice s dochovanou historickou urbanistickou štruktúrou. Je situovaný v historickej časti mesta Svätý Jur, ktorá tvorí Mestskú pamiatkovú rezerváciu.

Objekt má zložitý pôdorys v nepravidelnom tvare písmena U, ktorý odzrkadľuje jeho postupný vývoj počas niekoľkých storočí. Uličná fasáda je z kompozičného hľadiska šesťosová. Je členená tromi oknami naľavo od brány a dvoma napravo. Brána polkruhovitého tvaru je umiestnená uprostred uličnej fasády, nad ňou je umiestnený strešný vikier, ktorý takto akcentuje vstup do domu. V miestnostiach na prízemí sa nachádzajú renesančné klenby aj rovné stropy. Najstaršia časť domu má pôvodnú klenbovú pivnicu so vstupom z dvora.

Pri kúpe bol dom z väčšej časti v havarijnom stave, s množstvom nevhodných zásahov. Nebol vhodný na bývanie, preto bolo nutné pristúpiť k jeho celkovej obnove.

Obnova domu riešila prestavbu obytnej časti objektu na tri bytové jednotky so zobytneným podkrovím a so samostatným vstupom na prízemí.

Renesančné klenby na prízemí boli zachované v pôvodnom stave, dostali len nový náter. V prednej časti objektu v interiéri aj v exteriéri boli ponechané pôvodné omietky. Iba v spodných častiach bola obitá kontaminovaná omietka a následne bola nanosená sanačná omietka technológiou používanou pri odvetrávaní historických konštrukcií.

Takisto prístupová chodba a samotný priestor pivnice zostali nezmenené, pôvodné ostali klenby aj povrchy stien. Fasády uličného krídla boli zachované, takisto aj klenby podbránia, boli len ošetrené novým parapriepustným náterom.

Tvar sedlovej strechy ako aj výška korunnej rímsy ostali nezmenené. Dom si takto zachoval svoje pôvodné proporcie a historický charakter pri pohľade z ulice. Strecha bola doplnená dvoma strešnými oknami z ulice a novými vikiermi v dvorovej časti, aby bolo možné podkrovie využívať na bývanie. Na celom objekte domu bola použitá klasická keramická krytina tehlovočervenej farby tzv. viedenského typu. Okná do ulice sú drevené, dvojkrídlové, šesťtabuľkové.

Hlavná uličná brána je celodrevená, dvojkrídlová a nahradila predchádzajúcu plechovú. Bývanie je rozvinuté vo dvore domu, kde bola dostavaná pergola a realizované záhradné úpravy.

Obnova domu svojim charakterom, funkciou a ani výtvarným riešením nenarušila jeho pôvodný charakter ani okolitú zástavbu, čo bolo hlavným zámerom prestavby chátrajúceho domu pre potreby bývania.

Vlastníci objektu: Ing. Marek Zemčík a Mgr. Ingrid Zemčíková

Autori projektu: Ing. arch. Zuzana Hlinková, Ing. arch. Marek Varga, ateliér 42 s.r.o Bratislava

Stavebné práce: Stavebná firma D.R. Stav Levice

Stolárske práce: Okná, exteriérové dvere a ostatné stolárske prvky: Erik Kováč - KRAMCO, Jasenie

Interiérové schody: Ľubomír Cvečka - stolárstvo, Častá

Záhradný architekt: Ing. Peter Jakabovič, Modra

Realizácia obnovy: 03/2015 - 09/2016

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2016

Chalúpka vo Vysokej pri Morave

Maličký nárožný domček vo Vysokej pri Morave zdedila rodina Bilkovičová po matke manželky. Táto „chalúpka“, ako ju volajú majitelia, sa dedila v rámci ich rodiny z pokolenia na pokolenie. Chalúpku postavil svojpomocne pradedko majiteľky ešte pred rokom 1863.

V roku 1863 (dátum je vytesaný do trámu v obývacej izbe) sa stavba dokončila. Pôvodne mal dom jednu izbu a pitvor s čiernou kuchyňou, vchádzalo sa doň z ulice dverovým otvorom s plasticky vystúpeným portálom – žudrom, strecha bola pôvodne slamená. Postavený bol zo zmiešaného materiálu (nepálená tehla, kameň). Neskôr okolo roku 1935 bola k domu pristavaná ďalšia izba (z pálenej tehly) smerom do záhrady.

V roku 1995 pristúpila rodina k obnove domčeka, nakoľko praskol nosný predný múr, nehovoriac o tom, že bol aj v asanačnom pásme, a tým odsúdený na zbúranie. Záchrana mala trnistú cestu. Práce realizovali svojpomocne počas niekoľkých rokov, keď kládli dôraz hlavne na zachovanie pôvodnej stavby.

Najprv opravili strechu s komínmi a zvody. Na komínoch bola omietka obitá a nanovo urobená, komíny dostali aj nové oplechovanie. Ako strešná krytina bola použitá vláknocementová strešná krytina - eternit, ktorú zvolili pre jej nízku hmotnosť a hlavne aj preto, lebo pôvodná bola tiež pokrytá eternitom a predtým slamou.

Komíny sú dodnes funkčné. V miniatúrnej kuchynke je zachovaný kupolovitý komín pôvodnej čiernej kuchyne, ktorý bol v minulosti používaný aj na údenie. Dnes je kupola odspodu uzavretá.

Pri obnove domu bola kompletne obitá omietka zvonku aj zvnútra a dom bol nanovo omietnutý klasickou omietkou na báze vápna. Smerom do ulice v predzáhradke bola na dome použitá izolácia podrezaním múru, pretože neustále vlhla

stena. Nakoniec bola na fasáde v exteriéri a tiež v interiéri v kuchynke realizovaná výzdoba - maľované ornamenty, ktoré navrhla dcérina učiteľka výtvarnej výchovy podľa tradičných vzorov z regiónu.

Vstupné aj interiérové dvere v dome ostali pôvodné, boli iba očistené a nanovo natreté. Okná sú pôvodné, tzv. kastlové, vonkajšie krídla však boli novo vyrobené. Iba pri vchode do domu je okno nové, vyrobené podľa vzoru pôvodného (staré bolo zhnité). Všetky okná sú orámované drevenými paspartami. Nábytok je z prevažnej časti pôvodný, ale iba po jednej generácii – dedkovi majiteľky, ktorý bol stolárom.

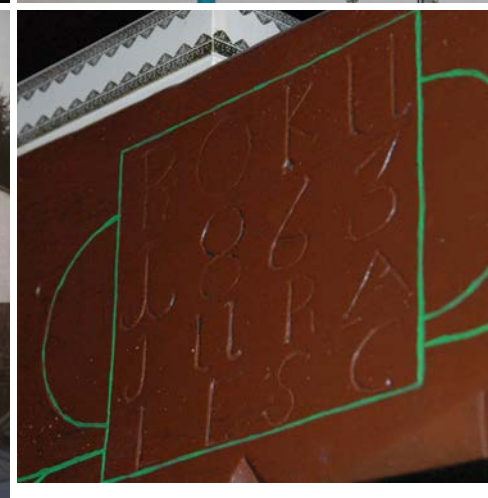
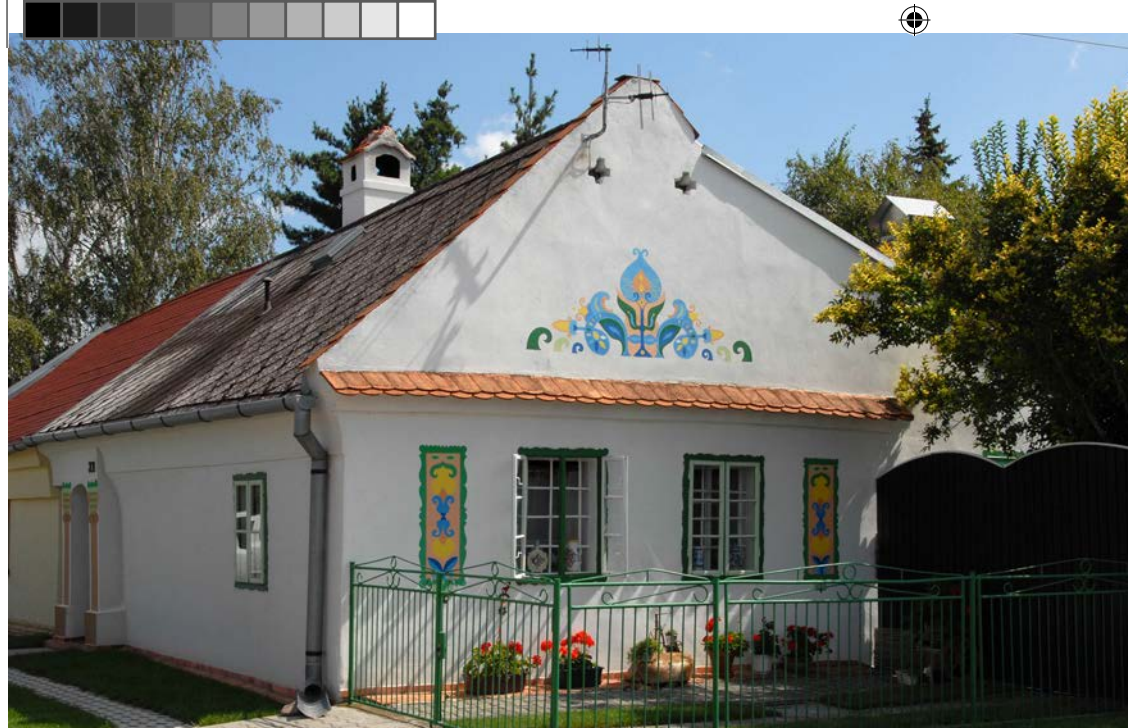
Majitelia chceli za každú cenu ponechať pôvodnú stavbu a nepripájať k nej nič, teda ani sociálne zariadenie, podarilo sa im zachovať všetky pôvodné múry, resp. celú pôvodnú stavbu. WC a vonkajšia sprcha sú umiestnené v rohu záhradky a napojené na obecnú kanalizáciu. V záhrade sa nachádza aj pôvodná funkčná studňa, využívaná na polievanie (striešku nad ňu vyrobil majiteľ), vodu na varenie však berú z obecného vodovodu. Tiež tu nájdeme pôvodnú malú pivničku, ktorá je v súčasnosti využívaná na uskladnenie vína.

Vlastník objektu: rodina Bilkovičová

Stavebné a remeselné práce: realizované svojpomocne

Návrh a realizácia dekoratívnej výzdoby: Rozália Habová, výtvarníčka

Realizácia obnovy: 1995 - 2000/prebieha postupne doteraz

OCENENIE 2015

1. **Horské vinohradníctvo a vinárstvo v Modre-Harmónii** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Rodina Patáková
2. **Rodinný dom v Lozorne (I)** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Rodina Maďarová
3. **Rodinný dom v Lozorne (I)** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Manželia Paceroví
4. **Rodinný dom v Kvetoslavove** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Manželia Stehlíkoví
5. **Suchohrad - revitalizácia centra obce** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Obec Suchohrad
6. **Firemná predajňa v Smoleniciach** - Cena verejnosti, Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Včelco, s. r. o.

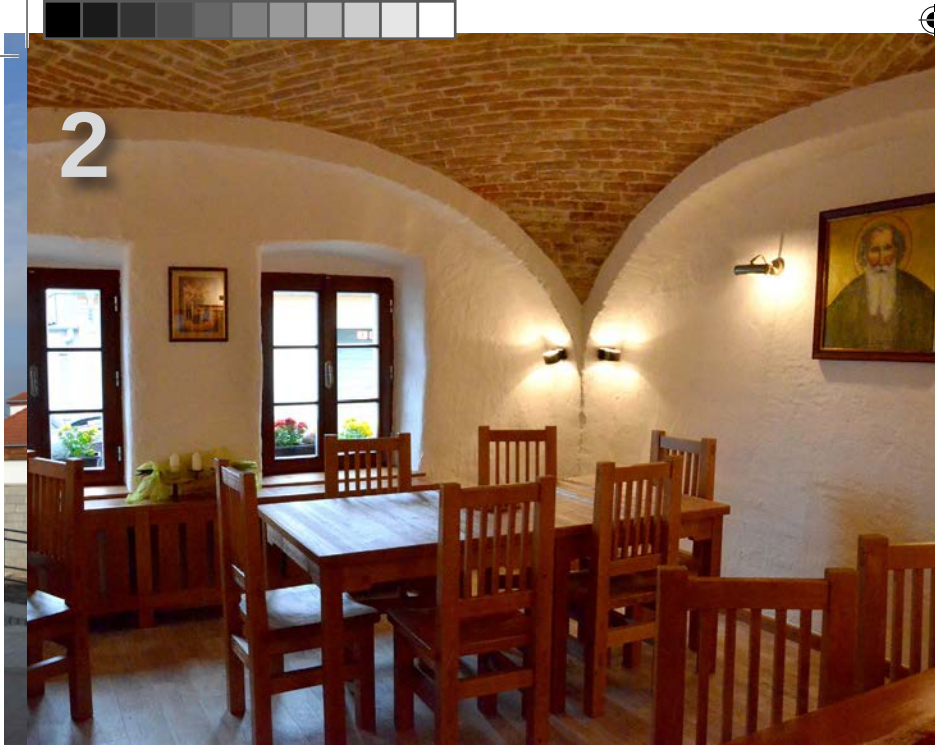

OCENENIE 2014

1. **Múzeum starej Devínskej v Devínskej Novej Vsi** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Hlavné mesto SR Bratislava
Správca objektu: Mestská časť Bratislava - Devínska Nová Ves
2. **Dom vo Svätom Jure** - Cena odbornej poroty; Cena verejnosti
Vlastník objektu: Ing. Miroslav Havel a PhDr. Jana Havlová
3. **Dom v Šenkviaciach** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Manželia Tomanovci
4. **Kaplnka svätého Urbana v Stupave** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Mesto Stupava
Správca kaplnky: Rímskokatolícka farnosť Stupava
5. **Wiegerova vila, Svätý Jur** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Široké, s. r. o.
6. **Terra Therapeutica, Bratislava - Lamač** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Manželia Ján a Jaroslava Šickovci

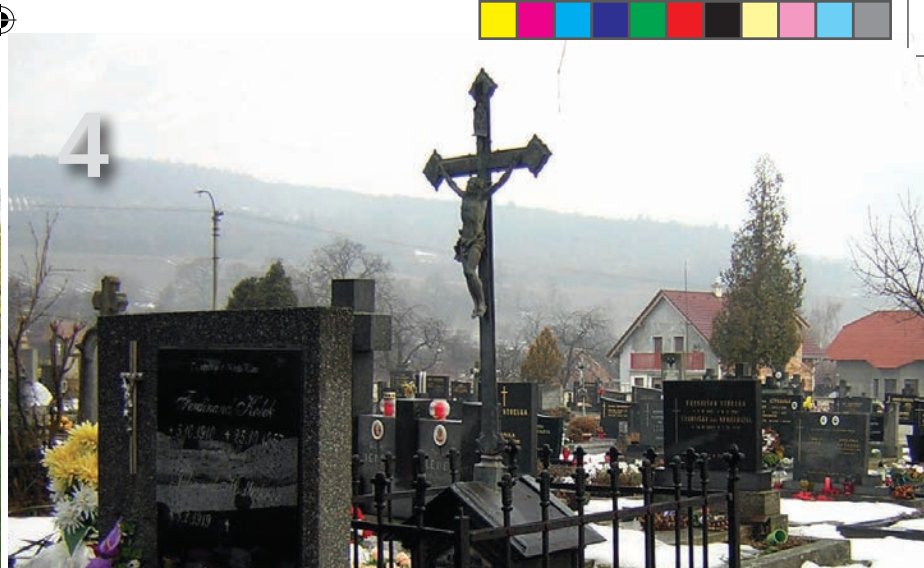

OCENENIE 2013

1. **Meštiansky dom vo Svätom Jure** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Rodina Turcsányová a Kaiserová
2. **Horárň Rybníček na Pezinskej Babe** - Cena verejnosti, Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Ing. Ľubomír Vítek
3. **Rodinný dom v Častej**
Vlastník objektu: Monika Novotová
4. **Náhrobok grófký Pálffyovej v Častej**
Správca objektu: Červenokamenské panstvo, o.z.
5. **Synagóga v Stupave** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Mesto Stupava
Správca objektu: Jewrope, n.o.
6. **Rodinný dom v Lozorne**
Vlastník objektu: MUDr. Helena Drobná a Ing. Peter Drobný
7. **Bývalý mlyn v Budmericiach**
Vlastník objektu: Rodina Procházková
8. **Mestská vila v Devínskej Novej Vsi**
Vlastník: Mestská časť Bratislava-Devínska Nová Ves
9. **Vinohradnícky dom v Pezinku**
Vlastník objektu: Rodina Skovajsová
10. **Roľnícko-remeselnícky dvor v Stupave**
Vlastník objektu: Anton Stankovský

OCENENIE 2012

1. **Terra Parna - Čestné uznanie odbornej poroty**
Vlastník objektu: Manželia Zvolenský
2. **Múzeum Molpír v Smoleniciach - Cena verejnosti,**
Vlastník objektu: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Smolenice
Správca: Obec Smolenice
3. **Dom pri kostole v Pezinku**
Vlastník objektu: Alexander Krupa
4. **Vintéka Regius vo Vajnorochoch**
Vlastník objektu: TITOL, spol. s r.o.
5. **Kaplnka Panny Márie Snežnej v Modre - Cena odbornej poroty**
Vlastník objektu: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Modra
6. **Penzión pod kláštorom v Pezinku**
Vlastník objektu: Rodina Varechová
7. **Modrý dom vo Vajnorochoch**
Vlastník objektu: M.R. MODRÝ DOM BRATISLAVA spol. s r.o.
8. **Obecný dom v Šenkviach**
Vlastník: Obec Šenkvice
9. **Rodinný dom v Modre**
Vlastník objektu: Pavol Šima-Juríček s rodinou
10. **Vinohradnícky dom U Šebov v Modre**
Vlastník objektu: Rodina Šebová a Bekešová

2

5

8

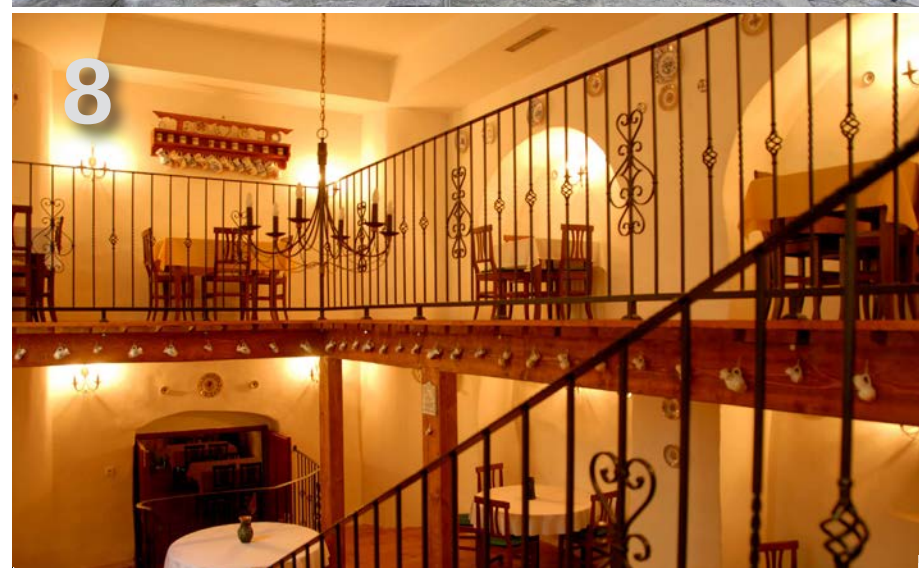

1

OCENENIE 2011

1. **Roľnícko-remeselnícky dom v Budmeriach** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Pavel Dvořák s rodinou
2. **Kamenný dvor, Svätý Jur** - Cena verejnosti
Vlastníci objektu: Miro Miklovič s manželkou
3. **Rodinný dom v Modre**
Vlastníci objektu: rodina Dóšovcov
4. **Krušičova kúria**
Vlastník objektu: Mesto Pezinok
5. **Námestie v Častej**
Vlastník objektu: Obec Častá
6. **Dom s penziónom v Modre**
Vlastník objektu: Ivan Poljovka, Mgr. Mária Poljovková
7. **Kaplnka sv. Vendelína s Pálfiou hrobkou, Smolenice**
Vlastník objektu: Obec Smolenice
8. **Hotel Sebastián v Modre**
Vlastník: Elizabeth Slovakia, s.r.o
9. **Turecký dom v Pezinku**
Vlastník objektu: Ing. Jaroslav Piják a Ing. Iveta Pijáková
10. **Hoštácka viecha**
Vlastník objektu: Marek Jakubec

OCENENIE 2010

1. **Mlyn v Doľanoch** - Cena odbornej poroty
Vlastník objektu: Ervín Demovič s rodinou, Vína z mlyna
2. **Reštaurácia U Richtára** - Cena verejnosti
Vlastníci objektu: Ing. Július Kasa, Alena Kasová
3. **Rodinný dom v Modre**
Vlastníci objektu: JUDr. Jarmila Micháľková; Ing. Samuel Michálek; Rodina Plánovská a rodina Predmerská
4. **Bývalý mlyn v Pezinku**
Vlastník objektu: Vladimír Raždík s rodinou
5. **Obecný úrad Smolenice**
Vlastník objektu: OcÚ Smolenice
6. **Múzeum ľudovej školy v Kráľovej, Modra**
Vlastník objektu: Cirkevný zbor ECAV v Modre – Kráľovej
7. **Rodinný dom v Pezinku**
Vlastník objektu: Dana Poláková s rodinou
8. **Vinohradnícky dom vo Svätom Jure**
Vlastníci: manželia Mgr. Branislav Bahna a Mgr. Natália Bahnová
9. **Rodinný dom vo Svätom Jure**
Vlastník objektu: rodina Krupová
10. **Fuggerova pivnica**
Vlastník objektu: Ing. Jozef Mikuš, JM Vinárstvo

ŠKOLA TRADIČNÝCH STAVEBNÝCH REMESIEL

Škola remesiel je vzdelávanie remeselníkov prostredníctvom prednášok a tréningov praktickej obnovy. V roku 2013/2014 bola zameraná na obnovu historických drevených brán (súvisiace profesie: stolári, zámočníci, kováči).

Téma obnovy historických fasád tradičnými technikami a materiálmi na báze nehaseného vápna bola otvorená v roku 2016. Pre nasledujúce obdobie pripravuje AINova vzdelávanie zacielené na obnovu ďalších prvkov historických stavieb.

Cieľom je zvyšovanie kvality údržby a obnovy tradičných stavieb, vzdelávanie stavebných remeselníkov, a tiež osвета v radoch širokej verejnosti. Očakávaným prínosom bude zvýšenie záujmu o údržbu a obnovu tradičných stavieb v regióne, zvýšenie investícií do ich údržby a obnovy, oživenie stavebnej remeselnej tradície a zručností, záchrana významných autentických stavebných konštrukcií a v neposlednom rade zvýšenie kvality a atraktivity verejného priestoru.

Krajský pamiatkový úrad
Bratislava

Bratislavský
samosprávny
kraj

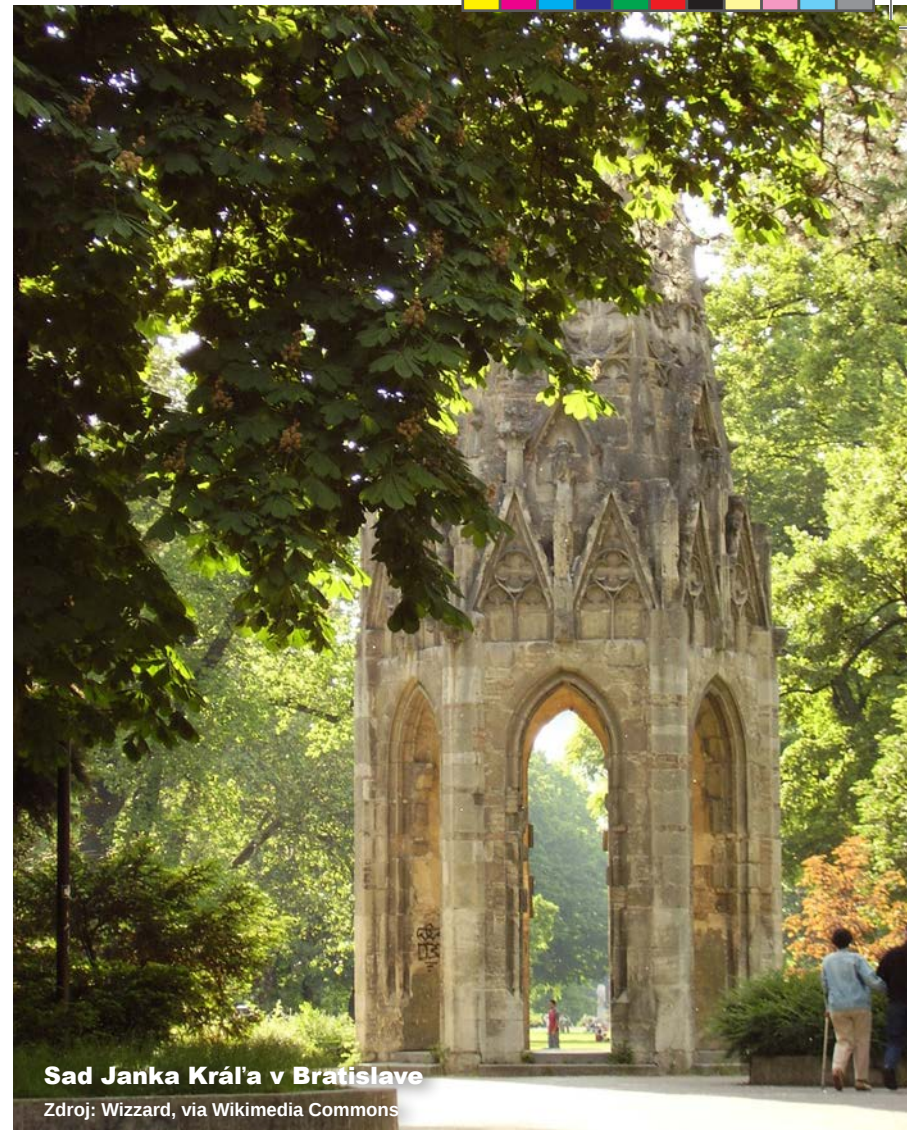
ZACHOVANIE, SPRÍSTUPŇOVANIE A PREZENTÁCIA KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Zachovanie, sprístupňovanie a prezentácia kultúrneho dedičstva dlhodobo patrí medzi originálne kompetencie a zároveň medzi priority Bratislavského samosprávneho kraja. Kraj sa v tomto zmysle v rámci rozpočtových možností predovšetkým usiluje plniť si povinnosti vlastníka objektov, vyhlásených za národné kultúrne pamiatky.

Dobrým príkladom z minulosti je obnova Divadla Aréna, v súčasnosti finišuje prípravný proces rekonštrukcie Bratislavského bábkového divadla. Paralelne prebiehajú prípravy dvoch veľkých projektov. Jednak v rámci slovensko-rakúskej cezhraničnej spolupráce plánuje BSK zrekonštruovať kaštieľ a areál záhrady na Hornej ulici v Modre (sídlo Malokarpatského osvetového strediska) a tiež synagógu v Senci, kde má vzniknúť multikultúrne centrum nadregionálneho významu.

Osobitnú pozornosť BSK venuje poznávaniu a prezentácii kultúrneho dedičstva. Dokladom je dnes už tradícia odborných konferencií, ktoré sa konajú každoročne v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva. Sedem ročníkov konferencií sa postupne zaoberalo vzťahom kultúrneho dedičstva a hospodárstva, dejinami bývania, kaštieľmi a kúriami, sakrálnymi pamiatkami, Veľkou vojnou, industriálnymi pamiatkami a v tomto roku historickou zeleňou, parkami a záhradami. Podujatie získalo značné renomé medzi odbornou, ale aj laickou verejnosťou a to aj vďaka edícii zborníkov z konferencií.

BSK kladie dôraz aj na budovanie zdravého regionálneho povedomia a podporu pozitívneho vzťahu najširšej verejnosti k regionálnym dejinám a tradíciám. To sa darí najmä vďaka partnerstvu s Academiou Istropolitana Novou zo Svätého Jura prostredníctvom súťaže *Ocenenie za príkladnú obnovu*.

Sad Janka Kráľa v Bratislave

Zdroj: Wizzard, via Wikimedia Commons

Prínosom uvedeného projektu je podnecovanie záujmu o objekty tradičnej architektúry, ich záchranu a využitie, ako aj poznávanie tradičných stavebných technológií a materiálov. Predovšetkým je to ale jedinečná príležitosť na prejav uznania, rešpektu a obdivu všetkým tým, ktorí nejdú ľahšou cestou, nesiahajú po zjednodušeníach a vlastným pričinením zachovali ukážky tradičného stavebného majstrovstva, čaro a estetiku tradičných objektov a neraz ich obohatili o vklad vlastnej invencie, umu a zručnosti. Tomuto ich prejavu pokory, húževnatosti, nápaditosti a citu patrí veľké poďakovanie nás všetkých.

ZÁLEŽÍ NÁM NA OBNOVE BUDOV

Bytový fond na Slovensku potrebuje obnovu. Prvá stavebná sporiteľňa sa o ňu stará už 24 rokov. Práve rekonštrukcie, modernizácie a revitalizácie rodinných, ale aj bytových domov tvoria približne 80 % zo všetkých prostriedkov, ktoré poskytuje do bývania. PSS, a. s., sa snaží edukáciou a zvyšovaním informovanosti v ľuďoch vzbudiť záujem o zvyšovanie komfortu bývania a zároveň o znižovanie energetickej náročnosti bývania.

Každá obnova je jedinečná

Obnoviť rodinný či bytový dom dá veľa práce. Aby bola obnova efektívna, treba ju robiť komplexne, takpovediac od hlavy až po päty domu. Rekonštrukcia strechy, výmena okien, zateplenie fasády – to všetko sú prvky obnovy, bez ktorých by nepriniesla želané efekty. Nejde iba o zvýšenie komfortu bývania, ale aj o úsporu nákladov na energie a tiež zvýšenie estetiky domu.

S historickými budovami je to ťažšie

Špecifickú kategóriu tvoria budovy, ktoré doslova dýchajú históriou. Rodinné a bytové domy z minulých storočí si zaslúžia osobitnú starostlivosť. Je iba na nás, či si zachovajú svoj jedinečný ráz a budú nás aj naďalej tešiť svojim efektným vzhľadom. Aby si naše mestá a obce zachovali osobitý výraz regiónu. Súťaž o najlepšiu obnovu tradičnej architektúry, ktorú organizuje AINova, považujeme za veľmi vhodný informačný nástroj pre širokú verejnosť a zároveň ju vnímame aj ako motiváciu pre všetkých majiteľov takýchto domov a budov.

Špeciálne programy

Snaha majiteľov historických budov o ich obnovu je veľmi dôležitá. Bez financií to však nejde takmer nikdy. Prvá stavebná sporiteľňa podporuje aj obnovu domov, ktoré majú za sebou pomerne dlhú históriu a boli postavené v rôznych štýloch. Vytvorili sme špeciálne podmienky napríklad na rekonštrukcie bytových domov v štýle socialistického realizmu. V rámci tohto programu sa zameriavame na financovanie zložitejšej formy obnovy, pri ktorej sa zachovávajú tradičné architektonické prvky typické pre päťdesiate roky 20. storočia a tento osobitý štýl. Sú nimi šambrány, rímso, ozdobné reliéfy a podobne.

Prvá stavebná sporiteľňa venuje obnove bytového fondu veľkú pozornosť. Aj naďalej bude poskytovať finančné zdroje na zveľaďovanie rodinných a bytových domov. Historický kontext nám nie je tiež cudzí. Práve súťaž o príkladnú obnovu je jednou z možností ako upozorniť na potrebu zachovávať tradičné historické hodnoty aj pre ďalšie generácie.

Vzdelávanie
Konzultačná činnosť
Aplikovaný výskum
Medzinárodná spolupráca
Komunitné aktivity

Oblasti pôsobenia:

Európske záležitosti

Predsedníctvo SR v Rade EÚ
Špecializovaný jazykový kurz Eurospeak
Príprava na konkurzy EPSO
Projektový manažment

Miestny a regionálny rozvoj

Strategické plánovanie hospodárskeho
a sociálneho rozvoja
Správa bytového fondu v SR
Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva
Ochrana a rozvoj kultúrnej krajiny

Komunikácia, vzdelávanie

Jazyková výučba
Flexibilné vzdelávanie
Vzdelávanie dospelých
Informačné a kultúrne centrum

www.ainova.sk

e-mail: ainova@ainova.sk

